

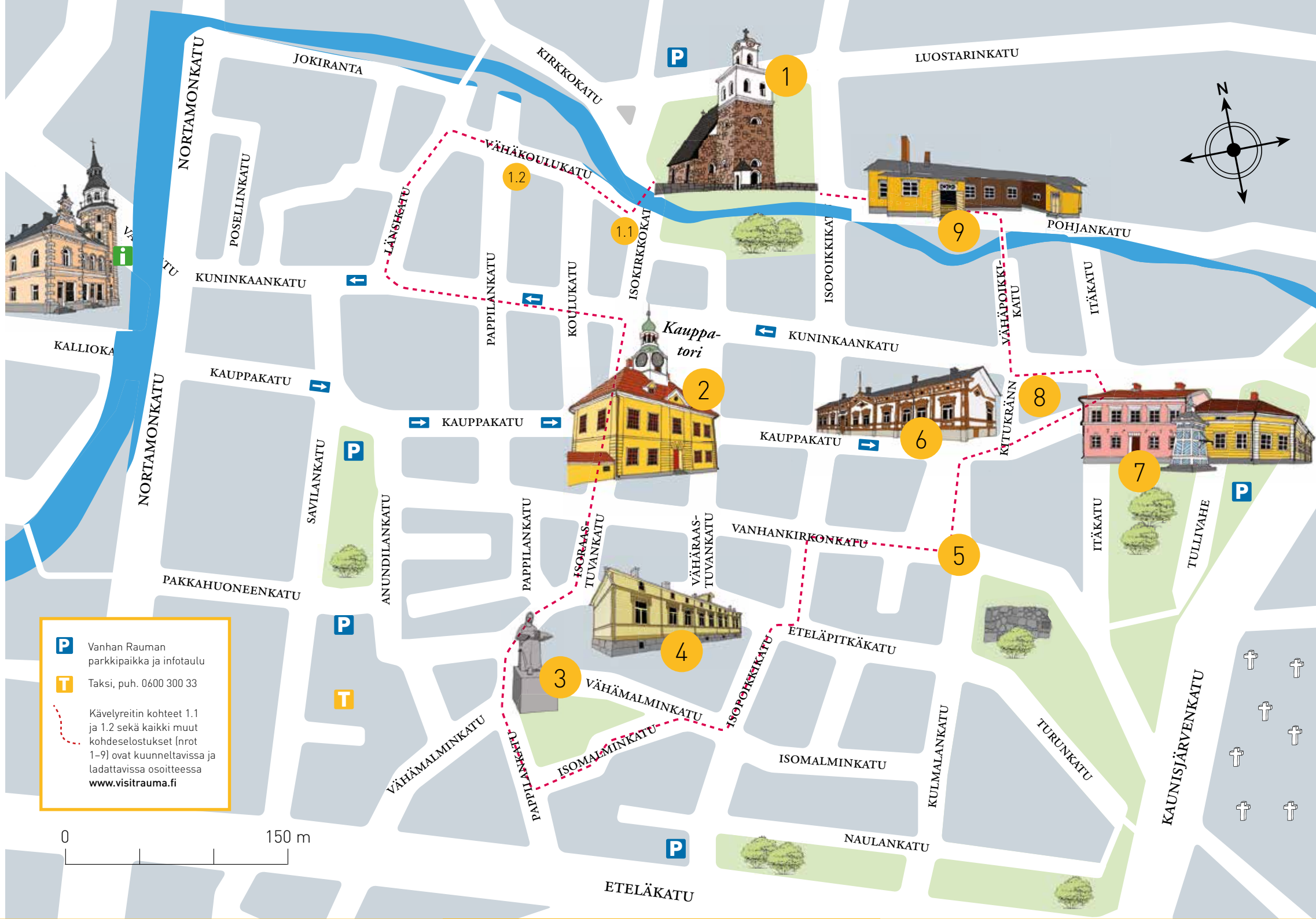
Vanha Rauma

Vanha Rauma valittiin UNESCO:n maailmanperintökohteeksi vuonna 1991. Se on Pohjoismaiden laajin ja yhtenäisin keskiajalta peräisin oleva puukaupunkialue. Vanhassa Raumassa asutaan,

työskennellään ja harrastetaan ainutlaatuisessa ympäristössä.

Jos mielt ostoksille, suuntaa askeleesi Kauppatorille sekä Kuninkaan- ja Kauppakadun suuntaan. Vanhasta Raumasta löytyy yli 150 likeyritystä! Kurkista kuitenkin myös tämän 28 hehtaarin suuruisen alueen muihin osiin ja viehäty ilmapiiristä, joka muistuttaa menneestä ajasta. Vanhassa Raumassa välimatkat ovat lyhyitä – puodit ja nähtävyydet ovat kävelyetäisyydellä toisistaan.

1 PYHÄN RISTIN KIRKKO

Luostarinkatu 1

Rauman Pyhän Ristin kirkko on rakennettu fransiskaani-luostarin kirkoksi 1400-luvun loppupuolella. Uskonpuhdistuksen seurauksena fransiskaaniveljet karkotettiin Raumalta vuonna 1538. Pyhän Kolminaisuuden kirkon palon jälkeen vuonna 1640 Pyhän Ristin kirkosta tuli luterilaisen seurakunnan kirkko.

Keskiaikaisuus on tänäkin päivänä läsnä kirkon seinä- ja holvimaalauksissa sekä monissa arvokkaissa esineissä. Pohjoisseinällä on pormestari Jussoilan tyttären Margaretan votiivitaulu, joka on vanhin Suomessa säilynyt. Kirkon valkea torni on toiminut merenkulkijoiden maamerkinä.

Kirkon vieressä virtaa Raumanjoki kohti merta. Myöhemmin Nortamonkadun kohdalla joki vaihtuu kuuluisaksi Rauman Ganaliksi.

2 KAUPPATORI JA VANHA RAATIHUONE -MUSEO

Kauppakatu 13

Kauppatori on kaupungin sydän, jossa käydään ostoksilla ja pystökaffeella ympäri vuoden. Torin laidalla on komea vanha raatihuonerakennus, joka on valmistunut vuonna 1776. Rakennus edustaa lähinnä barokkityyppiä ja on muodoltaan tuttu keskiajan kaupungeista. Nykyisin Vanha Raatihuone on osa Rauman museota ja siellä on esillä pitsinnypläykseen liittyvää esineistöä sekä vaihtuvia näyttelyitä.

3 NAULAMÄKI JA HELSINGINTORI

Naulamäki oli aikoinaan merimiesten ja käsityöläisten asuinalue. Se sijaitsi kaupungin etelälaidalla ja sen reuna-milta alkoivat kaupunkilaisten pellot ja niityt. Naolan talon portinpielet ovat luultavasti vanhimmat säilyneet puuosat kaupungissa.

Sanotaan, että Helsingintori on saanut nimensä siitä, että kaupungin porvarit kokoontuivat tälle paikalle Helsinkiin muuttoa varten. Kuningas Kustaa Vaasa perusti Helsingin

kilpailijaksi Tallinnalle vuonna 1550 ja määräsi kaupungin porvarit asuttamaan uutta kaupunkia.

Pitsinnypläys on Raumalla vanha perinne. Kaupungissa on nylpätty ainakin 1700-luvun puolivälistä lähtien. Helsingintorilla sijaitseva Nyplääjäpatsas on kunnianosoitus perinteiselle, vuosisatoja säilyneelle käsityötaidolle.

4 TAMMELA

Eteläpitkätie 17

Korjausrakentamiskeskus Tammela on kaikille avoin toiminnallinen näyttelykeskus, jossa esitellään Vanhan Rauman korjaustoimintaa ja UNESCO:n maailmanperintöä. Tammelassa toimii myös vanhojen rakennusosien varaosapankki.

Vanhan Rauman talojen seinissä on ovaalinmuotoiset laatat, joihin on fraktuurakirjaimilla merkitty talojen nimet. Talonnimistä vanhimmat ovat peräisin 1500-luvulta. Nimet on saatu mm. asukkaiden ammateista, suku- tai etunimistä, maaseudulta muuttaneiden kotipaikasta ja Rauman saarien nimistä.

5 KALATORI

Vanhimman kaupunkiasutuksen oletetaan sijainneen Kalatorin tienoilla. Meren aallot huuhtoivat näitä seutuja vielä 1300-luvulla, mutta maan kohoamisen seurauksena meri on väistynyt kauemmaksi ja asutus levinnyt kohti satamaa. Kalatorin kaakkolaidalla puistikon keskellä sijaitsevat Pyhän Kolminaisuuden kirkon rauniot. Seurakuntakirkoksi 1400-luvulla rakennettu harmaakivikirkko tuhoutui tulipalossa vuonna 1640.

6 MARELA-MUSEO

Kauppakatu 24

Kauppakadun varressa on Marela, kauppias- ja laivan-varustajasukujen kotitalo, joka toimii nykyisin museona. Suurin osa rakennuksista on peräisin Paqvalinien suvun omistuskaudelta 1800-luvulta. Päärakennus on saanut nykyisen uusrenessanssivuorauksen 1800-luvun lopulla, jolloin talo oli johtaviin porvareihin kuuluvan Gabriel Granlundin omistuksessa. Tällöin purjelaivamerenkulun kukoistus toi varallisuutta kaupunkiin ja rakennuksia kunnostettiin myös muualla kaupungissa uuden muodon mukaiseksi.

7 HAUENGUANO

Hauenguanossa yhdistyvät Vanhan Rauman kaksi pääkatua, Kauppakatu ja Kuninkaankatu. Kaupunki oli tullilaidan ympäröimä 1600-luvun alkupuolelta vuoteen 1808. Tänä aikana kaupunkiin tultiin Porin tullin kautta, joka sijaitsi tällä kohtaa. Aukion eteläreunalla on Efraim Bromanin vuonna 1795 rakennuttama kaupungin ensimmäinen yksityinen kivitalo. Nykyään siinä ja sen vieressä 1800-luvun alussa rakennetussa Pinnalan talossa toimii Rauman taidemuseo. Tässä osassa kaupunkia on useita kädentaitajien työhuoneita ja myymälöitä.

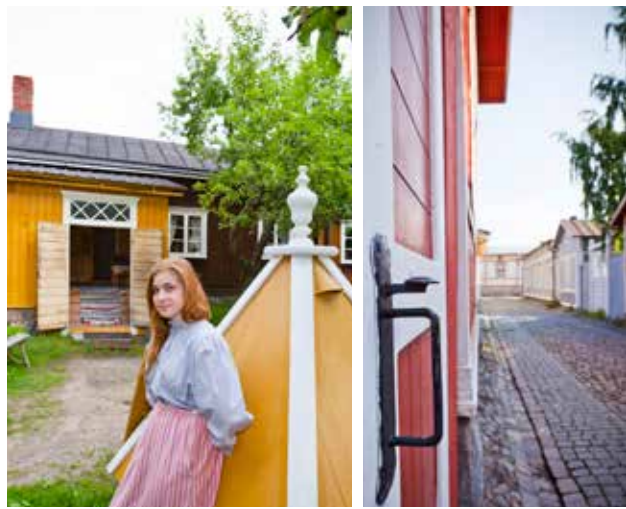
8 KITUKRÄNN

Kuninkaankadun ja Kappakadun välissä kulkee Rauman tunnetuin katu, Kitukränn, joka on Suomen kapeimmaksi mainittu katu.

9 KIRSTI-MUSEO

Pohjankatu 3

Kirstin pihapiiri rakennuksineen kertoo 1700-luvun ja 1800-luvun alkupuolen rakennustavasta kaupungissa. Rakennusryhmään kuuluvat kadun varressa sijaitseva asuinrakennus sekä tontin laitoja kiertävät talli-, aitta-, navetta- ja varastorakennukset. Talon rakentajat olivat laivureita, mutta omistajina on ollut niin merimiehiä, työmiehiä kuin käsityöläisiäkin. Lisäksi talossa asui vuokralaisia. Oltuaan 200 vuotta saman suvun omistuksessa Kirsti siirtyi 1970-luvulla museolle. Kirsti on avoinna kesäaikaan ja siellä esitellään omistaja- ja vuokralaisperheiden asumista 1800-luvun loppupuolelta 1900-luvun puoleenväliin.

Sammallahdenmäki

Sammallahdenmäki, hautaröykkiöalue pronssikaudelta (1500–500 eKr.), on ollut UNESCO:n maailmanperintökohde vuodesta 1999. Varsinaisen maailmanperintöalueen pinta-ala on 36 hehtaaria. Muinaisjäännettöjen naisuus käsittää 36 pronssi- ja varhaismetallikautista hautaröykkiötä noin kilometrin matkalla kallioharjanteilla ja kangasmaastossa.

Seuraa kulkiessasi merkittyjä polkuja ja viitoitusta. Kulje alueella jalkaisin ja jätä polkupyörä paikoitusalueelle. Luonto kallioalueella on herkästi vahingoittuvaa. Tupakointi ja avotulen teko on muinaisjäännettöalueella kielletty. Sadesäällä kallio ja erityisesti puunjuuret ovat liukkaita!

1 Tällä mäellä sijaitsevat alueen varhaisimmat röykkiöt. Niitä rakennettiin saarelle, jolta oli hyvä näkyvyys länteen merelle. Pronssikaudella suomalaisten hautauskulttuurissa tapahtui merkittävä muutos, kun skandinaavien vaikutuksen myötä omaksumaan uusi tapa polttaa vainajat ja kätkeä sitten palaneet jäännökset korkeille paikoille kiviröykkiöihin. Sammallahdenmäen tunnetuin ja suurinta muinaisjäännettöä (21) kutsutaan vanhan tarun mukaan Kirkonlaattiaksi. Sen kaltaista ei tunneta koko Skandinaviassa. Röykkiön reunakivet on kylmämuurattu ja se myötäilee hyvin

maastoa. Tutkimuksissa vuonna 1891 siitä löydettiin etelä-pohjoissuuntainen pitkä paasiseinämä, jonka perusteella Kirkonlaattia on tulkittu hautaröykkiöksi.

Hieman ylempänä Kirkonlaattien pohjoispuolella, Sammallahdenmäen korkeimmalla kohdalla 43 metriä merenpinnan yläpuolella (mpyl), on kaksi pyöreää röykkiötä (22 ja 23). Kun niiden ääreltä katsoo länteen, voi kuvitella muinaisen meren huuhtovan kalliota niillä tienoin, missä paljas kallio häviää silmistä. Keväällä myös merestä aikanaan kuroutunut Saarnijärvi saattaa pilkottaa puiden lomasta ja kakkärämännnytkin ovat kuin tuulisilla rannoilla. Röykkiö (23) ajoitettiin vuoden 2002 tutkimuksissa löydetyin luuaineksien perusteella varhaisimmalle pronssikaudelle.

2 Kahdessa pyöreässä hiidenkiukaassa (18 ja 19) on näkyvillä paasiarkkujen päätykivet. Röykkiöt ovat jyrkänteellä, alhaalla näkyvä pelto on muinaisen meren pohjaa. Röykkiöt on avattu ja osittain siten tuhottu kenties hauta-antimien toivossa jo ammuin. Pronssikauden hautauskulttuuriin eivät hauta-antimet yleisesti kuuluneet, sillä vainajan uskottiin saavuttavan savun mukana tuonpuoleisen ja pääsevän siten palvotun Aurinkojumalan luo.

3 Alueen keskivaiheilla on kaksi suurta hiidenkiuasta (16 ja 14), jotka ovat myös aikoinaan osittain tuhottu. Niitä tutkiessa sopii pohtia sen työn ja vaivan määrää, jota muinaiset rakentajat ovat nähneet monumentin kasatessaan. Useat kivistä ovat kooltaan niin suuria, ettei yksi henkilö ole niitä voinut paikalle tuoda. Polulla on hyvin havaittavissa alueen kivilajin – rapakiven – mureneminen sään vaihteluiden ja kulkijoiden kuluttamana.

Röykkiö (11), 27,5 metriä mpy, on ajoitettu vuosiin 1320–1000 eKr. Sen sisäinen spiraalimainen rakenne on merkitävä, sillä muinaisissa uskonnoissa spiraali oli auringon vertauskuva.

4 Soikea, pitkänomainen ja vallimainen Huilun pitkä röykkiö (6) on alueella ainoa, jossa uskotaan olevan useampia hautauksia. Se on kylmämuurattu 24 metriä pitkä röykkiö, jonka sisällä on kaksi kaarevaa seinämää. Sen vierellä olevaan röykkiöön (7) on vuoden 1891 kaivauksien jälkeen jätetty paasiarkku nähtäväksi.

5 Röykkiö (31) löydettiin alueen inventoinnissa vuonna 2002 ja se osoittautui esiroomaalaisen ajalta peräisin olevaksi kaksoispaasiarkuksi. Arkut olivat kaakkois-luoteissuuntaiset, toisesta löytyi pronssinen sarjarannerenkaan katkelma – ainoa alueen esinelöytö. Palaneet luut ajoittuvat röykkiön vuosiin 180 eKr. – 90 jKr. ja ne sopivat ajallisesti yhteen vajaan kilometrin verran itään sijaitsevan Huilun varhaismetallikautisen asuinpaikan kanssa.

Merkitsethän käyntisi vieraskirjaan ja jaa kokemuksesi!
#VisitRauma #Sammallahdenmäki

